

Aanzienlijk deel asielmigratie zal tijdelijk zijn

Als asielmigranten op andere migranten die naar Nederland gekomen zijn lijken, zal een deel van hen ook vertrekken. Dit deel zal aanzienlijk zijn als de reden wegvalt waarom ze in Nederland asiel hebben aangevraagd.

GOVERT BIJWAARD

Onderzoeker bij het
Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut

Een flink deel van de arbeids-, studie- en familiemigranten in Nederland, vertrekt op een gegeven moment weer uit Nederland. De mate waarin dit zal gaan gebeuren met de huidige instroom van asielmigranten uit met name Syrië en Eritrea, zal de beleidsuitdagingen bepalen waarvoor Nederland zich uiteindelijk gesteld ziet op het terrein van huisvesting, onderwijs en de arbeidsmarkt – en op dat van integratie in bredere zin. Voor eerdere groepen migranten is de vertrekans bekend. Op basis hiervan kan een voorzichtige inschatting worden gemaakt van de vertrekans van de huidige grote groep van asielmigranten.

FEITEN OVER VRIJWILLIGE MIGRATIE

Figuur 1 geeft de verblijfskans weer naar type migrant voor de periode 1999–2007. Gemiddeld vertrekt binnen vijf jaar 60 procent van de arbeidsmigranten, 65 procent van de studiemigranten en 25 procent van de familiemigranten weer.

Bij de arbeidsmigranten – die naar Nederland komen om te werken – loopt de vertrekans binnen vijf jaar sterk uiteen, afhankelijk van de persoonlijke omstandigheden. Zo vertrekken arbeidsmigranten met de laagste inkomens, bijvoorbeeld werkzaam in de bouw, en met de hoogste inkomens, bijvoorbeeld expats, relatief eerder dan migranten met middeninkomens (Bijwaard en Wahba, 2014). Wat betreft arbeidsmigranten blijkt baanbehoud een belangrijke rol te spelen bij de vertrekbeslissing: arbeidsmigranten die hun baan verliezen vertrekken gemiddeld ruim twee keer

zo snel (Bijwaard *et al.*, 2014).

Studiemigranten – die meestal naar Nederland komen om hoger onderwijs te volgen – vertrekken het vaakst binnen vijf jaar, veelal omdat ze hun opleiding hebben afgerond. Voor de Nederlandse economie is het een verlies als deze mensen vertrekken. Bijwaard en Wang (2016) vinden dat zij die blijven meestal op een andere manier dan door hun studie een band met Nederland gekregen hebben; als studiemigranten een baan of partner vinden in Nederland vertrekken ze vaak niet. Het is dan ook wenselijk dat zulke migranten de mogelijkheid hebben om na afloop van hun opleiding nog een tijd lang in Nederland werk te zoeken.

Familiemigranten komen naar Nederland als partner van een arbeidsmigrant, omdat ze met een Nederlander trouwen, of via gezinshereniging. Deze groep heeft de laagste vertrekans, hoewel er hierbinnen een fors verschil is tussen de diverse subgroepen (Bijwaard en van Doeselaar 2014). Zo vertrekt 40 procent van de familiemigranten uit OESO-landen binnen vijf jaar, terwijl maar 10 procent van de familiemigranten uit Turkije en Marokko vertrekt. Familiemigranten uit opkomende economieën (gedefinieerd als economieën met een middeninkomen) liggen daar tussenin met een vertrekans van 25 procent binnen vijf jaar. Behalve voor de familiemigranten uit OESO-landen geldt dat de kans dat familiemigranten weer uit Nederland vertrekken substantieel toeneemt als hun huwelijk stukloopt: voor familiemigranten uit opkomende economieën loopt die kans op tot wel 45 procent binnen vijf jaar (figuur 2). De vertrekans neemt echter weer af als ze opnieuw trouwen.

BETEKENIS VOOR GEDWONGEN MIGRATIE

Wat betekent een en ander nu voor de kans dat asielmigranten weer vertrekken binnen vijf jaar? Voor Nederland bestaat geen onderzoek naar de vertrekans van asielmigranten. In de datasets die op persoonsniveau weergeven hoe lang mensen in Nederland verblijven, worden vluch-

telingen helaas pas opgenomen nadat ze een verblijfsstatus gekregen hebben. Vaak zijn ze dan al een hele tijd in het land, waardoor er geen goede informatie is over wat er in de eerste paar jaar gebeurt. Ook in andere landen is hier vanwege gebrek aan data geen onderzoek naar gedaan (sowieso zijn deze data op persoonsniveau slechts in een paar landen beschikbaar (Dustmann en Görlach, 2016)).

Eerder onderzoek heeft aangetoond dat arbeidsmigranten die hun baan verliezen, studiemigranten die hun diploma halen en familiemigranten wier huwelijk ten einde loopt met grotere waarschijnlijkheid terugkeren dan arbeidsmigranten met werk, studiemigranten die nog studeren en familiemigranten met een partner. Met andere woorden: wat de vertrekkers gemeen hebben is het verdwijnen van de reden waarvoor ze naar Nederland zijn gekomen. Het lijkt aannemelijk dat dit ook geldt voor de huidige grote stroom van vluchtelingen. Als de reden voor hun migratie verdwenen is, bijvoorbeeld omdat hun herkomstland weer veilig is, zal een deel van hen terugkeren.

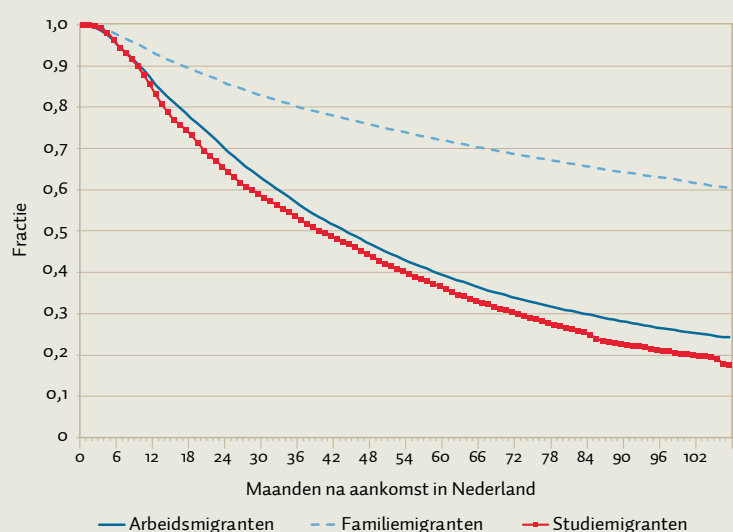
Een eerste redelijke inschatting daarvoor is te maken op basis van de ervaring met familiemigranten. Zij komen immers - net als vluchtelingen en anders dan arbeids- of studiemigranten - voornamelijk om niet-economische redenen naar Nederland. De kans is niet zo groot dat familiemigranten uit opkomende economieën vertrekken, maar deze verdubbelt bijna als de reden verdwijnt waarom ze naar Nederland zijn gekomen - dus bijvoorbeeld als hun huwelijk strandt (figuur 2).

Een tweede redelijke inschatting over de vertrekans is te maken door naar de economische potentie van vluchtelingen te kijken. Ervaring met arbeidsmigranten leert dat de migranten met het hoogste inkomen de grootste kans hebben om te vertrekken. Voor de Nederlandse economie is dat natuurlijk niet gunstig. Het lijkt dan ook verstandig om zo snel mogelijk te zorgen dat deze vluchtelingen een band met Nederland op kunnen bouwen, want hoe groter de band met Nederland is, hoe lager de kans dat ze vertrekken (Gijsberts en Dagevos, 2016, ook in deze *ESB*).

CONCLUSIE

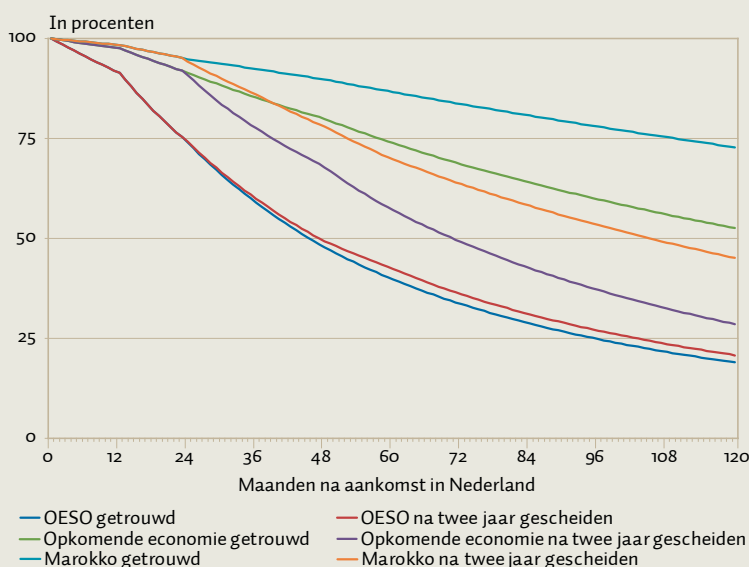
Uit kennis over de vertrekans van andere migranten weten we dat een deel van de asielmigranten weer vertrekt. Dit deel is waarschijnlijk substantieel groter zijn wanneer de conflicten waarvoor ze gevlucht zijn, opgelost worden. Ook weten we dat de kans dat vluchtelingen weer vertrekken het grootst is voor de vluchtelingen die het kansrijkst zijn op de arbeidsmarkt, tenzij ze een binding met Nederland aan kunnen knopen, bijvoorbeeld door een partner of een goede baan.

Verblijskans voor verschillende typen migranten **FIGUUR 1**

Bron: IND en GBA via CBS

Verblijskans familiemigranten zonder en met scheiding na twee jaar **FIGUUR 2**

Bron: IND en GBA via CBS

LITERATUUR

- Bijwaard, G.E. en S. van Doeselaar (2014) The impact of changes in the marital status on return-migration of family migrants. *Journal of Population Economics*, 27(4), 961–997.
- Bijwaard, G.E., C. Schluter en J. Wahba (2014) The impact of labor market dynamics on the return-migration of immigrants. *Review of Economics & Statistics*, 96(3), 483–494.
- Bijwaard, G.E. en J. Wahba (2014) Do high-income or low-income immigrants leave faster? *Journal of Development Economics*, 108(May), 54–68.
- Bijwaard, G.E. en Q. Wang (2016) Return migration of foreign students. *European Journal of Population*, te verschijnen.
- Dustmann, C. en J.-S. Görlach (2016) The economics of temporary migrations. *Journal of Economic Literature*, te verschijnen.
- Gijsberts, M. en J. Dagevos (2016) De integratie van vluchtelingengroepen in Nederland. *ESB*, 101(4730), 214–215.